

STJERNERUTE HJARBÆK

Viborg-egnen

- midt i alt det grønne

Danmark

VELKOMMEN TIL

Stjernerute Hjarbæk

Oplev Viborg-egnen fra sin bedste side.

Cykelturene på Stjernerute Hjarbæk byder på mange forskellige oplevelser. Her er tilrettelagt seks forskellige ture, der alle starter og slutter ved Hjarbæk Fjord Camping. Turene er tilrettelagt således, at de hovedsageligt går langs de mindst befærdede veje og ad cykelstier. Turene er ikke skiltet.

Oplev det varierede landskab med langstrakte heder, skyggefulde skove, naturskønne ådale, betagende udsigter og pragtfulde steder til hvil og afslapning. På cyklen kommer du helt tæt på Viborg-egnens kultur og natur.

På Viborg-egnen er der fred og ro. Lad tankerne få frit spil. Her er der tid til at stoppe op, nyde udsigten, hilse på koen, studere fuglene og nyde de mange dufte fra skovbunden eller grøftekanten – turene foregår i dit eget tempo.

Har du behov for yderligere oplysninger, er du altid velkommen til at kontakte os på Viborg Turistbureau. Vi giver gerne oplysninger om attraktioner, priser, overnatningsmuligheder, indkøbsmuligheder, åbningstider og meget mere. Du kan også finde oplysninger i vores brochure om Viborg-egnen eller på www.visitviborg.dk.

Du ønskes en god tur.

Viborg Turistbureau
Nytorg 9 · 8800 Viborg
Tlf. 87 87 88 88
info@visitviborg.dk

www.visitviborg.dk

Udgiver: Viborg Forlaget, v/Viborg Turistbureau
Copyright: Viborg Forlaget, v/Viborg Turistbureau

Tekst: Viborg Turistbureau
Turistchef Britta Leth og projektkoordinator Anne Sofie Bouert

Fotos: Kate Nielsen, Cees van Roeden, Hans Jørgen Lysholm,
Knud E. Jensen, Viborg Turistbureau m.fl.

Layout og tryk: Special-Trykkeriet Viborg a-s
Oplag: 1000 stk.

Kort er gengivet med tilladelse fra Viborg Kommune og
KortCenter.dk / Naturgas Midt-Nord

1. udgave, 1. oplag 2009

ISBN: 978-87-91188-19-0

Stjernerute Hjarbæk er støttet med tilskud
fra tips- og lottomidler til friluftslivet.

Tak for sponsorstøtte til Løgstrup Andelskasse.

Stjernerute Hjarbæk

Turen til Danmarks Cykelmuseum

– den blå rute side 5

Turen Hjarbæk Fjord rundt

– den lilla rute side 12

Turen til Verdenskortet og Hvolris Jernalderlandsby

– den røde rute side 16

Turen til Viborg

– den grønne rute side 21

Turen til Mønsted og Daugbjerg Kalkgruber

– den orange rute side 23

Turen til Dollerup Bakker

– den sorte rute side 26

Turen til Danmarks Cykelmuseum

– den blå rute, 59 km

Ruten følger Himmerlandsstien til Aalestrup, hvor Nordens eneste cykelmuseum ligger. Slå et smut forbi museet og bliv meget klogere på cyklens udvikling fra træcykler og væltepetere til moderne racercykler. Der er også mulighed for at blive betaget af den enorme samling roser, som Den Jydske Rosenpark byder på.

A Hjarbæk Fjord

Hjarbæk Fjord er et betydningsfuldt rastested for en stor mængde vandfugle – særligt dykender. Med tålmodighed, og hvis du er helt stille, er det muligt at se oddere, fiskehejrer, isfugle, flagermus og sæler i og omkring Hjarbæk Fjord. Fjorden byder virkelig på et naturskønt område med et rigt dyreliv. Fjorden blev derfor i 1967 udpeget som vildtreservat. Før dæmningen mellem Virksund og Sundstrup blev bygget, var der mange, der fiskede i fjorden, men dæmningen omdannede fjorden til en brakvandsfjord med store forureningsproblemer. Vandet blev algefyldt, og fjorden led af alvorlig iltsvind med det resultat, at fisk og planter rådne. Et andet problem, der kom i kølvandet på dæmningen, var en enorm myggeplage i området. I 1990 blev der åbnet for sluserne i dæmningen, og der kunne atter tilføres saltvand til fjorden. I dag er myggene væk, og det er igen muligt at nyde fjordens friske pust.

B Vorde og Vorde Bavnehøj

På turen passeres Vorde Kirke, som ligger smukt omgivet af høje træer og marker. Kirken blev bygget i 1100-tallet, og det formodes, at kirkens skib blev forlænget omkring år 1250, og tårnet blev bygget i 1400-tallet. Bemærkelsesværdig er døbefonten, som skulle være lige så gammel som kirken. I bunden af kummen er der et hul, der efter hver eneste dåb lader vandet løbe ned i kirkens grund.

Bag Vorde Kirke ligger Vorde Bavnehøj – også kaldet for Galgehøj. Det belønner sig at gå op på toppen af højen. Her er en fantastisk udsigt over Hjarbæk Fjord og det smukke landskab. Højen blev oprindeligt brugt til at give besked om fare ved at tænde blus (havne) på højen. Højen har også fungeret som galgebakke. Her blev forbrydere hængt til skræk og advarsel for de forbipasserende.

C Himmerlandsstien

Turen fortsætter ind på Himmerlandsstien, som er den nedlagte jernbanestrækning mellem Viborg og Løgstør. På denne strækning er der muligheder for et hvil eller at nyde den medbragte mad. Stien går gennem et naturskønt område, hvor der langs ruten er overdækkede opholdssteder med grill, vand og mulighed for overnatning på primitive lejrpladser.

D Skals

Himmerlandsstien går igennem landsbyen Skals, der ligger på et næs – Skalsnæs. Byen er unikt placeret i forhold til fjorden, åen og det kuperede landskab, og Skals er stort set omkranset af vand – Hjarbæk Fjord, Simsted Å og Skals Å. Skals har gennem tiderne ligget godt beskyttet af det omgivende vand – især Skals Å og Simsted Å, som har været ganske vanskelige at passere. Byen kan dateres helt tilbage til 1345, men det var især, da jernbanen mellem Løgstør og Viborg (Himmerlandsbanen) i 1893 blev indviet, at byen blev en driftig handels- og skoleby. I Skals ligger Skals Håndarbejdsskole, som er kendt langt uden for landets grænser. På håndarbejdsskolen er det muligt at følge både korte og lange kurser.

E Skringstrup

Landsbyen Skringstrup er blevet til ved udflytningen af gårde fra Nedre Skringstrup, og i dag ligger landsbyen smukt mellem Skals Å og Simsted Å, som begge er glimrende fiskevande. Ved byens forsamlingshus ligger en flot bypark.

1 Møldrup

Møldrup er en forholdsvis ung by, der opstod i 1893 efter jernbanen mellem Løgstør og Viborg var blevet anlagt. Stationen i Møldrup blev lagt her tæt på Møldrupgård, da ingen af de nærliggende byer ønskede en station. Da stationen blev bygget, blev byens kro kort tid efter opført, siden kom et maskinsnedkeri, som i 1914 blev byens første elværk. Herefter gik udviklingen stærk. Jernbaneeventyret var slut i 1959, da det sidste pasagertog forlod perronen. Der var dog fortsat godstogtrafik på strækningen frem til 1999.

2 Tulsbjerge

Tulsbjerge er et flot skue med de 17 gravhøje, der ligger på toppen af en randmoræne. De fleste af højene er fra ældre bronzealder. På en af højene, Bavnehøj, er der en fantastisk udsigt. Ved foden af Tulsbjerge findes en parkeringsplads (ved Harhøjvej) med informationstavler. Herfra fører en sti op til toppen af Bavnehøj, som er 66 meter høj.

3 Hvam

Himmerlandsstien passerer Hvam, som består af Gl. Hvam og Hvam Stationsby. Gl. Hvam er den oprindelige landsby og blev omtalt første gang i 1344. De eksisterende bygninger er hovedsagelig fra sidste halvdel af 1800-tallet. Hvam Stationsbys (i daglig tale blot 'Hvam') historie hænger sammen med Himmerlandsbanens og stationens opståen og nedlæggelse. Byen blev etableret ved stationens åbning i slutningen af 1800-tallet, og da stationen lukkede i 1959, kom det til at betyde, at byen midlertidigt stagnerede. Kirken i Gl. Hvam er bygget i ca. år 1200. Inde i kirken ses den smukke altertavle med maleriet »Den Gode Hyrde« af Niels Larsen Stevns.

4 Aalestrup

Aalestrup er vokset op omkring Løgstørbanen. Jernbanen blev indviet i 1893, og før dette var byen stort set ikke eksisterende. Aalestrup Kirke blev bygget 1908, men måtte allerede i 1923 ombygges. Fundamentet var for dårligt på den første kirke, og kirken begyndte at slå revner i muren. Kirken blev i 1988 udsat

for en brand, der ødelagde meget af kirkens inventar, og blandt andet altertavlen gik til i branden. Det smukke apsisbillede af den sidste nadver er malet af Lene Melchiorson i 1999.

I Den Jydske Rosenpark blomstrer over 15.000 roser i 225 forskellige sorter. Den smukke park er anlagt i Aalestrups gamle lystanlæg på skråningerne direkte ned til Simested Å. Ved søen ligger et lysthus, og ved bredden af Simested Å er der anlagt en staudehave, som er tilpasset ådalens flora. Her er også legeplads og fuglevoliere. Se mere på www.rosenparken.dk.

I Aalestrup findes Danmarks Cykelmuseum, som er placeret i den tidligere direktørbolig for cykelfabrikken »Jyden«. Huset blev opført i 1921. Museet er det eneste museum i Norden, der detaljeret behandler cyklernes tekniske udvikling. Cykelsamlingen er uden sammenligning og omfatter i øjeblikke ca. 200 cykler. Her kan du se træcykler, væltepetere og de mere nutidige cykler. Her er også en stor samling af motordrevne cykler – nemlig knallerter. Den mest kendte i samlingen er fra 1902. Desuden ses en mængde cykeludstyr gennem tiderne og en stor samling af symaskiner fra 1850 og opefter. Der er også en stor samling radioapparater, da radioens vugge stod i cykelværkstedet. Se mere på www.cykelmuseum.dk.

5 Fjelsø

Turen går gennem den hyggelige landsby Fjelsø. Her er der mulighed for at tage et hvil ved det idylliske gadekær. Der er opstillet borde og bænke til fri afbenyttelse. Du kan slå et smut forbi Fjelsø Kirke, der ligger højt i den nordlige del af landsbyen. Kirken er opført i 1100-tallet og bygget i romansk stil, der er kendetegnet ved de store tilhuggede kampesten, de massive mure og de lave rundbuer over døre og vinduer.

6 Jættestue ved Fjelsø

Lidt sydvest for Fjelsø – ca. to kilometer ude ad grusvejen Toruphøjvej, ligger der en velbevaret jættestue. Denne jættestue har som den eneste i landet både et hovedkammer og bikammer. Gangen ind til jættestuen er fire meter lang.

7 Jættestue ved Ettrup

Ved Ettrup ligger en gravhøj med en sjælden, dobbelt jættestue fra stenalderen. De to jættestuer har hver sin indgang. Da jættestuerne blev udgravet, blev her fundet mange ravperler og flintredskaber. Du finder jættestuen ved at køre ad en øde grusvej over Ettrup Bro. Der er opsat en informationstavle ved indgangen. Tag lommelygten med og kig ind i jættestuen.

8 Ulbjerg

Turen går videre gennem Ulbjerg, som har været beboet siden bronzalderen – ca. år 1500 før Kristi fødsel. Arkæologiske udgravninger har afsløret flere huse og gravhøje fra bronzalderen og frem.

Tag et smut forbi Ulbjerg Kirke, som er bygget i 1100-tallet. Under en restaurering i 2000-2001 blev alterbordets træpaneler fjernet, og kirkens oprindelige stenalter kom frem. I et lille rum i alterets overflade blev en lille blyæske fundet. I æsken var kirkens relikvie – en træsplint indsvøbt i et lille stykke klæde. Sandsynligvis har træsplinten været anset som en splint af Kristi kors.

I Ulbjerg ligger Ulbjerg Kultur- og Fritidscenter. Her er gratis internetadgang samt shelters og toiletforhold til fri afbenyttelse.

Se mere på www.ukfc.dk.

9 Ulbjerg Klint

Kør en lille afstikker af ruten ud til Ulbjerg Klint. Det er nødvendigt at gå det sidste stykke vej. Fra toppen af den 30 meter høje klint er der en fantastisk udsigt over Lovns Bredning. Klinten er en randmorænebakke, som er dannet under et isfremstød i slutningen af istiden. De store sten, som ligger for foden af klinten, er kommet med gletsjeren fra Norge. I begyndelsen af maj blomstrer kobjælderne og giver klinten et strejf af lilla. Det er dog ikke tilladt at plukke blomsterne, da de er fredet og desuden giftige. Det er også om foråret, at digesvalerne bygger rede i klinten. Ved klinten er der gode bademuligheder. På parkeringspladsen er der toiletmuligheder og opsat informationstavler, der giver oplysninger om vandreruter i området.

F Sundstrup

Her på østsiden af Virksunddæmningen ligger det lille fiske- og færgeleje Sundstrup. Byen har status som bevaringsværdig landsby på grund af den lange og særprægede historie. I middelalderen var Sundstrup et af de vigtigste færgesteder i Limfjorden. Færgedriften blev brugt flittigt. Her blev fragtet vogne, heste, kvæg, får, svin, kalve m.m. over sundet. Prammen blev af færgemanden selv roet over sundet, men i hårdt vejr var det nødvendigt med 5-6 mand ved årerne. Heste og køer blev tøjret til båden og svømmede selv over. Ville man over sundet fra Virksundsiden, blev færgemanden i Sundstrup tilkaldt ved at sende signaler med en lygte. Senere blev der opstillet en mast med en plade, der kunne hejses op i toppen, når man gerne ville over sundet. Denne mast er genrejst i Virksund. Da dæmningen stod færdig i 1966, blev færgemandens erhverv nedlagt.

Tang har været en vigtig indtægtskilde ved Limfjorden. I sin tid blev tangen bjerget, tørret, rensat og presset for siden at blive udnyttet til blandt andet madrasser, gødning, tagbeklædning, foder og fremstilling af stivelse. Møbelfabrikkerne Getama (Gedsted Tang og Madrasfabrik) og Skalma (Skals Madrasfabrik) opstod i forbindelse med udnyttelsen af tangen, og virksomhederne eksisterer den dag i dag – dog indgår tang ikke længere i møbelproduktionen. Tangen blev presset til store tangblokke, som blev opbevaret i tanghuse. Det er muligt at se et tanghus ved strandbredden i Sundstrup. I tanghuset er der yderligere information om tangproduktionen. Huset fun-

gerer også som primitivt overnatningssted for cyklister, vandrere, sejlere og roere. I dag udnyttes tangen ikke, og i september er det muligt at se de store dynger tang, der stadig driver ind på kysten.

G Marens patter

Lige før Sundstrup, tæt på Tanghuset, ligger Marens Patter – de to gravhøje, som er Sundstrups vartegn. De har gennem tiderne tjent som landkending for skibene på Lovns Bredning og Hjarbæk Fjord. Med lidt fantasi kan du se en kæmpekvinde, der ligger på ryggen med benene i Hjarbæk Fjord. I folkemunde kaldes de to høje for Marens Patter. Gravhøjene er nogle af de smukkeste placerede høje på Viborg-egnen. Tag op på toppen af højene og nyd den skønne udsigt over dæmningen og fjorden. Den høje lyse Ulbjerg Klint kan ses i baggrunden. Højene er ikke udgravet, men man regner med, at de er fra bronzealderen.

Marens Patter og Tanghuset

Turen Hjarbæk Fjord rundt

– den lille rute, 47 km

Denne tur går rundt om den smukke Hjarbæk Fjord, som er et betydningsfuldt rastested for en stor mængde vandfugle. Her findes blandt andet oddere, fiskehejrer, isfugle, flagermus og sæler. Fjorden byder virkelig på et naturskønt område med et rigt dyreliv. Hjarbæk Fjord blev derfor i 1967 udpeget som vildtreservat. Ruten er en utrolig smuk cykeltur, der byder på mange gode udsigtspunkter.

A Hjarbæk Fjord
Se s. 5

C Himmerlandsstien
Se s. 6

E Skringstrup
Se s. 7

B Vorde og Vorde Bavnehøj
Se s. 5

D Skals
Se s. 6

1 Ulbjerg Traktormuseum

På en afstikker fra ruten kan du opleve Ulbjerg Traktormuseum, som er et lille og hyggeligt landbrugsmuseum. Her kan du komme helt tæt på ca. 70 veterantraktorer fra 1940 til 1960, som er den tid, hvor dansk landbrug blev mekaniseret. Langt de fleste af de udstillede veterantraktorer er restaureret og tilhører private samlere, som har udlånt dem til museet. Museets åbningsdag i maj går ikke stille for sig, da museet afholder mange forskellige aktiviteter. Det gælder blandt andet traktorringridning. I efteråret arrangerer museet pløjekonkurrence med veterantraktorer. Se mere på www.ulbjergtraktormuseum.dk.

2 Lynderupgård

Lynderupgård er landets ældste og prægtigste herregård i bindingsværk. Bindingsværksbygningen blev opført i 1556 af Christoffer Rosenkrantz. Den sidste del af vestfløjen er fra omkring 1700. Herregården er et fantastisk syn mod den blå fjord. Herregården er blevet restaureret og fik i 2000 af HKH Prins Henrik tildelt Europa Nostra prisen, som er en hædersbevis-

Lynderupgård

ning i den europæiske superliga inden for bygningsbevaring. Der er ikke offentlig adgang til Lynderupgård, men det er muligt at betragte det smukke bygningsværk fra vejen.

G Marens Patter
Se s. 11

F Sundstrup
Se s. 10

3 Virksund og dæmningen

Virksund er navnet på det lille sund, der forbinder Hjarbæk Fjord med Lovns Bredning. Men det er også navnet på den lille landsby på vestsiden af sundet. Her er en fin badestrand og hyggelig lystbådehavn. I Virksund er det også muligt at se rester af det gamle færgeleje. Virksunddæmningen blev indviet den 24. november 1966. Dette betød, at færgefarten mellem Sundstrup og Virksund ophørte – en færgefart, der havde fungeret siden middelalderen. I dag er der stadig en livlig trafik over dæmningen, lige så vel som, der er en livlig trafik af både, der skal igennem dæmningen.

4 Ørslev Kloster

Ørslev Kloster blev formentlig grundlagt i sidste halvdel af 1100-tallet som et nonnekloster for Benediktiner- eller Augustinerordenen. Klosteret er første gang omtalt på skrift i 1275. Efter reformationen i 1536 overgav kongen klosteret til private. Klosteret har haft skiftende ejere gennem tiderne. Den økonomiske udvikling havde også betydning for ejerne af Ørslev Kloster, og klosteret blev i løbet af 1800-tallet forarmet. Jorden blev udstykket, kirken solgt til sognet, og bygningerne stod i forfald. I 1920'erne kom Nationalmuseet klosteret til undsætning og gav klosteret nogle absolut nødvendige forbedringer. Allerede i slutningen af 1920'erne var klosteret atter i forfald, og det var et spørgsmål, om klosteret skulle rives ned. Den københavnske komtesse Olga Sponneck kom klosteret til undsætning. Klosteret blev restaureret og sikret, så det også står her for eftertiden. I dag fungerer klosteret som arbejdsrefugium. Klosteret er ikke åbent for offentlig adgang, men det er muligt at bestille tid til en rundvisning. Se mere på www.oerslev-kloster.dk.

5 Knudby

I 2001 blev Knudby kåret som årets solby. Mange af husene i byen er udstyret med solfangere. Solen bliver også hyldet på byens torv, hvor Jens Galschøits skulptur »Solfangeren« står.

6 Taarupgaard

Herregården Taarupgaards historie går hele 600 år tilbage. Den nuværende hovedbygning er fra 1580 og blev opført af den respekterede Niels Kaas, som var rigskansler i Danmark. Han var den øverste embedsmand i en periode, der omfattede to konger, nemlig Kong Frederik II og Kong Christian IV. Da Kong Frederik II døde, blev kronen overbragt til den kun 11-årige Christian IV. Derfor blev et firemands råd med Niels Kaas i spidsen etableret, og de regerede landet i kongens navn indtil 1594, hvor den unge konge fik overrakt nøglerne til kronjuvelerne. To dage efter døde Niels Kaas. Han blev begravet i Viborg Domkirke, men kisten gik til under branden i 1726. Bindingsværkslængerne er ca. fra år 1750. Gården har skiftet ejer mange gange gennem tiderne. I 1930 blev store arealer udstykket, og bygningerne blev til restaurant. Under Anden Verdenskrig blev herregården opkøbt af staten, der brugte den som arbejdslejr for unge arbejdsløse,

der deltog i udtøringsarbejdet af Jordbro Å. I 1948 blev herregården omdannet til en ungdomskostskole og fungerede som dette indtil 2005. Herefter kom gården i private hænder. I dag er der ikke offentlig adgang til gården. Det er derimod tilladt at gå på de afmærkede stier i området. Se på informationstavlerne ved indgangen.

7 Kvols

Her i den inderste vig af Hjarbæk Fjord ligger den maleriske by Kvols og det lille idylliske fiskeleje, Kvols Brygge. I dag fungerer bryggen stadig som ladeplads, men kun for fritidsfiskere og lystsejlere. Havnen var i 1700-tallet en stærk konkurrent til Hjarbæk Havn. Den havde en vigtig funktion, når trækul, landbrugsvarer, teglsten og de sorte jydepotter fra Sparkær, Borris og Gammelstrup skulle af sted med skib. Havnen havde sin egen lille flåde indtil år 1900 og var hjemsted for erhvervsfiskere indtil årene omkring 1950.

H Fiskbæk Kirke

Bemærk den skønne kirke med den specielle løgkuppel. Hvorfor der netop her i det midtjyske findes en enlig løgkuppel, er ikke til at vide. Måske har det tilknytning til Horsensfamilien Lichtenberg, der i slutningen af 1700-tallet havde økonomiske interesser i Bollergård, som Fiskbæk Kirke hørte til. Denne familie har netop anbragt mange løgkupper på kirker på deres hjemegn. På toppen af kuplen ses en fisk, som formodentlig kan sættes i forbindelse med kirkens og landsbyens navn.

I Hjarbæk

Hjarbæk Havn har været Viborgs havneby siden middelalderen. Det var ved denne havn, at saltskuderne fra Læsø lagde til. I 1851 blev den nuværende havn indviet under navnet »Viborg Kommunes Havn«. Der kom også en Toldstation, som i dag er byens kro. Havnen fungerede herefter godt i ca. 10 år, indtil jernbanen, Den Jyske Tværbane, blev anlagt i 1863. Havnens aktiviteter svandt ind, og i 1874 skænkede Viborg Kommune havnen til de lokale borgere i Hjarbæk. Fiskeriet fortsatte ved Hjarbæk Havn og Fjord. I havnen ses endnu de karakteristiske Limfjordsbåde, sjægte. I sommersæsonen afholdes der hver tirsdag aften kapsejls, og i august måned afholdes de officielle verdensmesterskaber i sjægtesejls.

Turen til Verdenskortet og Hvolris Jernalderlandsby

– den røde rute, 62 km

På denne tur får du lagt hele verden for dine fødder – i bogstaveligste forstand. Turen fører dig til Klejtrup, hvor du kan besøge Verdenskortet. Turen fører til enkelte afstikkere på ruten, som helt sikkert også er værd at besøge blandt andet Hvolris Jernalderlandsby og Hærup Sø.

A Hjarbæk Fjord
Se s. 5

B Vorde og Vorde Bavnehøj
Se s. 5

1 Kølsen

Nord for Kølsen ud mod ådalen og fjorden lå der i begyndelsen af 1900-tallet en bakke, Klinthøj, der hovedsageligt bestod af mergel. Mergel var attraktivt i Jylland, da det blev brugt som gødning til den magre hedejord. Alhedens Mergelforsyning stod for mergelbrydningen, og i den forbindelse lånte selskabet 20 tugthusfanger fra Horsens til at udføre det meget hårde arbejde. Og siden udvidedes arbejdskraften med yderligere 10 tugthusfanger. Der blev derfor bygget en filial af Horsens Tugthus i Kølsen. Arbejdet bestod i at bryde merglen med håndkraft. Hver dag blev 20 jernbanevogne læsset med 10 tons hver. I løbet af de 28 år, som mergelgraven eksisterede, blev der manuelt læsset 1,2 millioner tons mergel. Graven lukkede i 1934. På den led blev bakken Klinthøj spredt ud over den jyske hede. I dag er kun fangevogterens hus tilbage og et stykke fladt jord.

2 Nordmandshede

Nordmandshede er geologisk interessant og har en storslået og smuk natur med hulvejene, der er fredede. Ved Skals Å var der en vifte af hulveje, som førte frem til vadestedet.

3 Løvelbro

Du kommer forbi resterne af en af landets ældste broer af sten, kaldet

Hvolris Jernalderlandsby

Løvelbro eller »Himmerbroen«. Broen har fungeret som vigtigt overgangssted på den gamle hævejs forløb op gennem Jylland. Stenbroen blev bygget i 1200-tallet under Kong Eriks tid. I dag er det stadig muligt at se de gamle vejspor sydøst for broen. Vest for broen er der fundet resterne af en endnu ældre plankevej fra bronzealderen.

4 Hvolris Jernalderlandsby

Hvolris Jernalderlandsby ligger naturskønt med en pragtfuld udsigt over Skals Ådal. Her er 4000 år af danmarkshistorien samlet på et sted. Her er rester af stenalder, bronzealder, jernalder og middelalder. I 1960'erne gjorde man de første arkæologiske fund, og der har med sikkerhed ligget 11 jernalderhuse, hvoraf de fire af husene nu er markeret. Her er rekonstrueret en hel lille jernalderlandsby med tre gårde og nogle mindre huse. Om sommeren er stedet et levende museum, hvor du kan opleve, hvordan man

levede i jernalderen, da jernalderlandsbyen bliver befolket af mennesker og dyr. I bygningen ved indgangen er mange af de arkæologiske fund fra området udstillet. Se mere på www.jernalderlandsby.dk.

5 Hærup Sø

Hærup Sø ligger smukt og idyllisk i landskabet. På lyse sommeraftener er det muligt at høre nattegale synge. Er du heldig og tålmodig, kan du se odderen boltre sig i søen. I dette område vokser også den plettede gøgeurt, en vildtvoksende orkideart. Gøgeurten er fredet og må ikke plukkes. Ved søens nordlige bred står en mindesten over en lokal modstandsgruppe under Anden Verdenskrig – Sandbæk-gruppen. Gruppens opgave var at modtage containere med våben, som blev nedkastet af engelske flyvemaskiner. Våbnene blev bragt videre til andre modstandsgrupper i Danmark. I september 1944 blev flere af gruppens medlemmer anholdt og anbragt i Frøstruplejren. Ingen af folkene fra Sandbæk-gruppen blev sendt videre ned til fangeleje i Tyskland. De slap fra oplevelsen med livet i behold.

6 Rasmus Mørke

På Klejtrup Kirkegård ses en gravsten over Rasmus Mørke (Rasmus Mørk), som var en af de sidste, der blev offentligt henrettet i Danmark. En kold vinterdag i 1881 blev Rasmus Mørke halshugget. Han blev dødsdømt, da han med en tøjrekølle havde myrdet købmanden Peder Pedersen og hans karl Anders i Klejtrup Købmandsgård i juli 1879. Købmandens gravsted er på samme kirkegård, men meget mere prangende.

7 Verdenskortet

Lige syd for Klejtrup Volde ligger Verdenskortet, en miniudgave af hele verden med lande, søer, verdenshave, bjergkæder og floder. Verdenskortet blev grundlagt i 1944 af landpost Søren Poulsen, da han fandt en stor sten, der lignede Jylland. Her opstod ideen til at opføre verden i miniformat. Med primitive hjælpemidler flyttede Søren Poulsen store sten ud på isen om vinteren og anbragte dem der, hvor de skulle bruges. Når foråret kom, kunne stenene vippes på plads, og langsomt tog Verdenskortet form. Det tog 25 år at opføre Verdenskortet. Ved Verdenskortet er der også legeplads, mulighed for at lege de gamle lege, springe på hoppepuden, opleve klap-pedyr og nyde dejlig mad i caféen. Se mere på www.verdenskortet.dk.

Verdenskortet

I området omkring Klejtrup Sø er der et imponerende voldsted, hvor de to volde, Troldhøj og Ruinen, ligger. Klejtrup Volde ligger på et næs ved syden af søen. Det er vanskeligt at datere voldene, men anlægget er sandsynligvis fra før middelalderen. Måske fra omkring 800-tallet. Voldene er ikke gravet ud, og derfor er både alder og indhold ukendt.

8 Jættestue ved Bigum

Jættestuekammeret ved Bigum er bygget af ti bæresten og tre dæksten og har en fire meter smal gang mod øst. Jættestuen ligger på en mark bag Bigumgård. Jættestuen blev udgravet og restaureret i 1914. Her fandt arkæologerne ud af, at jættestuen har været brugt til begravelser i tre perioder med 1000 års mellemrum. På bunden af kammeret fandt man et tykt lag af helt opløste skeletrester og ca. 75 ravperler. 1000 år senere var disse dækket af et 20-40 cm tykt jordlag, og ovenpå blev nye mennesker begravet med bl.a. otte flintdolke. I yngre bronzealder tjente jættestuen som gravplads for sidste gang. Da blev en urne med brændte ben og bron-

zesmykker gravet ned i højen lige ved siden af gangen. Højen er ikke helt udgravet, så der kan sagtens være flere urnegrave. Jættestuen blev sidst restaureret i 1990. Der findes en informationstavle ved indgangen. Husk lommelygte!

9 Tjele Langsø

Tjele Langsø er opstået i bunden af en tunneldal. Søen er i dag privatejet – blandt andet af Tjele Gods. Der er enkelte offentlige rekreative områder.

10 Sødal Skov og Sødal Hovedgård

Sødal Skov er en flot og varieret skov, hvor du kan se mange forskellige træarter. Det er eg, der er den dominerende træart i skoven. I skoven findes mange små kilder, der løber mod Rødåen. Skoven er privatejet, men der er adgang fra offentlig vej fra vestsiden. Ved skoven ligger Sødal Hovedgård, som oprindeligt hed Stapelgård, og lå ca. 1 kilometer vest fra det nuværende Sødal. Stapelgård tilhørte kammersvend Rane Johnson, som blev dømt fredløs efter mordet på Erik Klipping. Gården blev revet ned, da Erik Menved befalede det. I stedet blev gården opført på dens nuværende placering og fik navnet Sødal. Hovedfløjen på gården er fra 1865, mens sidefløjene i bindingsværk er fra 1603. Sødal Hovedgård er i privat eje.

11 Rødding

Navnet Rødding er afledt af det olddanske ord »ruth«, som betyder rydning. Dermed er Rødding en bosætning i et ryddet skovområde. Der er fundet spor af bopladser, der beviser, at der har boet folk her i området siden ældre jernalder. Rødding Sø har i mere end 100 år været tørlagt, men er atter blevet en rigtig sø med et rigt plante- og dyreliv. I 1878 begyndte man at afvande søen, så dyrene kunne få større arealer at græsse på. I 1958 blev der anlagt dræn og pumpestation, så området også kunne dyrkes. I 2004 blev søen gendannet på opfordring af borgerne. Der blev slukket for pumperne, og hele drænanlægget blev sløjft og udløbet blokeret. I dag kan du følge de anlagte stier rundt om søen, og der er rig mulighed for at finde rekreative områder omkring søen, hvor det er muligt at bade, fiske og sejle. Under drænarbejdet af søen fandt man i 1947 på søbunden en gammel træcano, som viste sig at være en såkaldt stammebåd. Båden regnes for at være fra jernalderen, og kan i dag ses på Vikingemuseet i Roskilde.

Turen til Viborg

– den grønne rute, 29 km

Denne tur går til Viborg, som er en af Danmarks ældste byer. Turen går igennem afvekslende natur for til sidst at ende i Viborg, hvor der er rig mulighed til at studere byens spændende historie. Besøg blandt andet Viborg Domkirke, Skovgaard Museet, Viborg Stiftsmuseum eller Landsarkivet. Der er også gode muligheder for shopping med et rigt udvalg af butikker. I Viborg kan der slappes af, og maden kan nydes på en af de mange caféer eller restauranter i byen.

B Vorde og Vorde Bavnehøj

Se s. 5

1 Løgstrup

Løgstrup er en typisk stationsby, der udviklede sig eksplosivt, da jernbanen i 1893 blev anlagt. På markerne mellem gårdene Neder og Over Løgstrup blev der bygget en jernbanestation og et gæstgiveri. Siden kom håndværkere og handlende til. Flere og flere huse blev bygget, og i 1916 boede her i alt 229 mennesker i Løgstrup. I 1959 lukkede jernbanen for persontrafik.

2 Viborg

Viborg er en af landets ældste byer. »Vi« i Viborg er olddansk og betyder helligdom. Viborg er dermed et helligt bjerg, indviet til gudsdyrkelse. Her samledes folk: Håndværkere, handelsfolk, pilgrimme med mere kom fra landevejene fra vest, nord og øst, og fra syd kom de via Hærvejen. Viborg har igennem tiderne haft en vigtig position, hvor byen blandt andet har dannet rammen for kongehyldninger fra Hardeknud i 1027 til Christian V i 1655. I 1726 blev Viborg hærget af en stor brand, hvor mere end halvdelen af byen blev udsløttet. Dette præger stadig bybilledet i dag, da mange af de store bygninger er opført efter branden – herunder også Viborg Domkirke, som er byens særlige vartegn. Den første kirke blev bygget i 1130, men i dag er det kun krypten, der er tilbage. Efter branden i 1726 blev kirken genopbygget, men måtte nedrives i 1862 af sikkerhedsmæssige

grunde. Viborg Domkirke blev genopbygget i årene 1864 til 1876. Kirken er en ca. 70 meter lang korskirke med to tårne, som hver er godt 42 meter høje. Tag ind i kirken og nyd det smukke rum. Kalkmalerierne i kirken er et helt enestående kunstværk med bibelhistorien af kunstneren Joakim Skovgaard. Ved siden af Domkirken ligger Skovgaard Museet, og her er det muligt at følge kunstneren Joakim Skovgaard og hans slægts arbejde. Her er desuden skiftende udstillinger.

I Viborg er der mulighed for at slappe af i de mange oaser, der er midt i byen. Besøg byens gamle voldsted, Borgvold eller Latinerhaven. Viborg er også hjemsted for Landsarkivet og Landsretten. Her er også rig mulighed for shopping og restaurantbesøg. Se mere på www.visitviborg.dk.

3 Undallslund Skov

Undallslund Skov er oprindelig plantet af straffefanger i 1850'erne under ledelse af direktøren for Viborg Tugthus, Kaptajn Undall. I skoven findes Viborg Skydeselskabs lille pavillon og jordvolde fra de gamle skydebaner. I 1914 blev verdensmesterskabet i skydning afholdt her. Tyskerne havde under besættelsestiden 1940-1945 også våbendepoter i Undallslund. Lige som der efter besættelsestiden ved retsopgøret blev henrettet 17 landsforrædere i skoven. Alle spor fra denne barske historie er i dag væk. Skoven er i dag et fredeligt og rekreativt område. Midt i skoven findes en naturforhindringsbane.

Sct. Mogens Gade, Viborg

Turen til Mønsted og Daugbjerg Kalkgruber

– den orange rute, 50 km

På denne tur vil du komme forbi storslåede hedearealer – og forbi kalkgruberne i Mønsted og Daugbjerg. Her kan du gå på opdagelse nede i de lange minegange.

I Hjarbæk

Se s. 15

H Fiskbæk Kirke

Se s. 15

1 Jydepotten

I undergrunden omkring Sparkær og Gammelstrup er der en særlig fin og ren ler. I perioden 1400-1900 forarbejdede egnens kvinder leret til de smukke, mørkbrændte gryder og kar, der gik under fællesbetegnelsen »Jydepotter«. Produktionen af jydepotter fungerede som en livsnødvendig bibe-skæftigelse for de fattige bondefamilier.

2 Daugbjerg Kalkgruber

Daugbjerg Kalkgruber er Danmarks ældste kalkgruber, hvor der sandsynligvis har været udgravet kalk siden år 1100. Det er dog først i 1760'erne, at de historiske kilder giver oplysninger om kalkgravningen. I minerne får du virkelig et indtryk af de barske arbejdsforhold, hvor gangene er meget lave. Kalken blev udvundet ved, at egnens bønder gravede et kegleformet hul ned i kalken, og herfra huggede mændene gange ind i kalken. Det var kvinderne, der bar kalken ud i trug, hvorefter den blev brændt.

Det er også i Daugbjerg Kalkgruber, du kan høre historien om Jens Langkniv, den jyske Robin Hood, der i flere år skjulte sig i kalkminerne. I gruberne overvintrer ca. 7000 flagermus fordelt på fem arter. Nogle af arterne er endda sjældne. I gruberne kan du se udstillinger om fossiler, koraler og gamle arbejdsredskaber. Tag et stearinlys i hånden og gå dybt ned i kalkgruberne. Hele familien kan tage på skattejagt, der leder jer rundt over alt i gruberne. Efter en tur rundt i det endeløse gangsystem kan

Daugbjerg Kalkgruber

du også tage på opdagelse i den skønne skov, Dybdalskoven. Se mere på www.daugbjerg-kalkgruber.dk.

3 Daugbjerg Minilandsby

Daugbjerg Minilandsby er en tro kopi af Daugbjerg, som landsbyen så ud, før en brand hærgede byen i 1791. Når minibyen er helt færdigbygget, vil der i alt være ca. 150 bygninger, alle i en skala 1:10. Her kan du både se kirke, vandmølle, småhuse og gårde. Se mere på www.daugbjerg-minilandsby.dk.

4 Daugbjerg Dås

Ved Daugbjerg Dås er der en pragtfuld udsigt. Her befinder du dig 72 meter over havet. Netop til denne morænebakke knyttes meget mystik. Både Blicher, Ingemann og Aakjær har skrevet om de mange ellefolk, bjergmænd, røvere og stimænd, som boede her. Det siges også, der i Daugbjerg Dås ligger en stor skat begravet. Mange har forsøgt at grave skatten op, men forgæves. Arbejdet skulle ske om natten, og man måtte ikke sige et eneste ord, da den ellers ville synke i jorden igen. Det siges også, at det er bjergmanden, der vogter skatten. Nogle siger, at han bor her stadig og vogter over sin skat. Hvis du er helt stille, kan du måske høre ham og bjergfolket, om hvem det siges, at de ingen skygger kaster. Ved Daugbjerg Dås er der også afholdt folkemøder, hvor blandt andet Jeppe Aakjær har været taler.

5 Smøllerup Kirke

I Smøllerup Kirke findes Nordeuropas ældste kirkeklokke, som blev støbt i 1100-tallet. Klokken bærer en latinsk inskription, som oversat betyder »Dette kar af malm, velsign og beskyt det, oh Gud«. Det er kun ved særlige lejligheder, klokken er i brug – jul, påske, pinse og ved konfirmation. Resten af året bruges en meget nyere klokke fra 1982. Kirken har romansk skib og kor af granitkvadre. På kirkens nordside er der bevaret et rundbuevindue, og på sydsiden ses en niche, som har fungeret som spedalskhedsvindue. Dette vindue blev brugt, når spedalske skulle have den hellige nadver.

6 Mønsted Kalkgruber

I en endeløs labyrinth af minegange er det muligt at finde huler, der er så store som domkirker og meget smalle gange, hvor det er svært at stå oprejst. Mønsted Kalkgruber åbner op for en spændende verden, hvor det er muligt at komme helt tæt på geologiske fænomener og flagermus. I Mønsted Kalkgruber er der 60 km minegange. To kilometer er oplyste. En lommelygte er et godt hjælpemiddel i de mørke gange. I minerne vil du støde på rislende bække og underjordiske søer. Mønsted Kalkgruber er opholdssted for mange tusinde flagermus, som overvintrer i kalkgruberne. Det vil være fornuftigt med varmt tøj i minerne, da temperaturen konstant er 8 grader. Se mere på www.monsted-kalkgruber.dk.

Mønsted Kalkgruber

Turen til Dollerup Bakker

– den sorte rute, 45 km

Denne smukke og krævende tur går til Hald Sø og Dollerup Bakker, som er et af Danmarks mest kendte naturområder. Her kan du opleve et storslået landskab med et meget varieret plante- og dyreliv, med en spændende historie om de fem Hald'er. Her er der mulighed for at bade, og har du lyst til at stige af cyklen, er her mange afmærkede naturstier.

I Hjarbæk

Se s. 15

H Fiskbæk Kirke

Se s. 15

1 Finderup

Turen fortsætter gennem landsbyen Finderup, som har en central plads i danmarkshistorien. Mordet her på den danske Kong Erik Klipping i Finderup Lade er en af de begivenheder i danmarkshistorien, som har optaget efter-

Sjægte i Hjarbæk Havn

tiden mest – både som mordgåde og som historisk drama. På Sct. Cecilienat den 22. november i 1286 trængte syv kutteklædte mænd ind til deres kong, som lå og sov i Finderup Lade. De syv mænd huggede hver otte gange i kongen, som fik i alt 56 stiksår. Mordet blev aldrig opklaret, men ni danske adelsmænd blev dømt for meddelagtighed og erklæret fredløse. Det var blandt andet Erik Klippings egen marsk, Stig Andersen. Erik Klippings lig blev bragt til Viborg Domkirke, hvor en sten i koret markerer hans grav. På gerningsstedet blev der i 1891 af forfatteren Thor Lange rejst et mindekors med teksten oversat fra latin »Lad dem ikke falde i mørke«. Mordet i Finderup Lade har gennem tiderne leveret stof til folkeviser, digte, musik og malerier.

2 Guldborgland Plantage

Guldborgland Plantage har navn efter lensbaron Otto Ditlev Rosenørn Lehn fra Guldborgland på Lolland, der i 1869 købte et hedeareal og lod det plante til. I plantagen ses bl.a. »Staunings Hytte« – opkaldt efter statsminister Thorvald Stauning, der i 1938 kom på besøg for at studere, hvordan de arbejdsløse dengang klarede arbejdet med at plante træer.

3 Dollerup Mølle

Dollerup Mølle fungerede tidligere som mølle og tekstilfabrik. I 1847 startede et industrieventyr, da hosekræmmer Jens Chr. Jensen købte Dollerup Mølle og grundlagde det, der viste sig at blive en af landets største tekstilvirksomheder, Dollerup Tricotage Fabrik. Virksomheden fik enorm betydning for lokalsamfundet og landsbyens udvikling. Næsten alle familier, der boede i Dollerup, har gennem generationer arbejdet på fabrikken. I slutningen af 1800-tallet overtog Jens Chr. Jensens nevø, A. P. Jensen, fabrikken. Her blev bygget en imponerende hovedbygning, nye maskiner og en 125 hestes kraftig dampmaskine, da vandkraften ikke længere slog til. I 1930'erne var udviklingen af fabrikken gået i stå. Der var alt for høje omkostninger i forbindelse med transporten af råvarer og de færdigproducerede varer. Flere brande hærgede bygningerne fra 1941-1956. I 1967 blev de sidste arbejdere afskediget på »møllen«. I 1980 overtog Skov- og Naturstyrelsen bygningerne, og i dag er den i privat eje.

Udsigt fra Ravnsbjerg over Hald Sø

4 Ravnsbjerg

Her er en flot udsigt over Hald Sø til den ene side og lyngklædte bakker til den anden side. Ved Ravnsbjerg kan du tage et velfortjent hvil efter de store bakker.

5 Hald Sø

Hald Sø er med sine 31 meter Danmarks næstdybste sø. I 1950'erne var søen en af Danmarks reneste søer, men som følge af øget tilførsel af spildevand og stigende vækst af alger, blev søen grumset, og søen led alvorligt af iltsvind. Dette resulterede i, at planter og dyr forsvandt fra søen. I 1987 begyndte offentlige myndigheder at give søen »kunstigt åndedræt«, hvor der gennem slanger blev ført ilt til bundlaget. I dag er vandet rent og klart. Her er atter et rigt dyre- og planteliv.

6 Dollerup Bakker

Dollerup Bakker er det mest kendte stednavn i Hald Sø-området. Fra 63 meters højde er en storslået udsigt over den sydlige og østlige del af Hald Sø. Her er det tydeligt at se de dramatiske terrænforhold med stejle skrænter og slugter fra istiden.

7 Stanghede

Stanghede er en lynghede med et stort antal enebærbuske. Der er en fin udsigt fra de to gravhøje – Kvindhøje. Der findes en mindesten på heden for en meteorologisk station fra 1902. Området blev tidligere benyttet som øvelseterræn – især i 1800-tallet og omkring Anden Verdenskrig. I dag er det stadig muligt at se mange skyttegrave fra dengang.

8 Hærvejen

Cykelruten fortsætter på et kort stykke af Hærvejen, Oksevejen eller Pilgrimsruten. Det er den gamle hovedfærdselsåre ned gennem Jylland fra Viborg til Slesvig. Her har færdslen foregået siden oldtiden, da det både var sikkert og praktisk. På vejen undgik man at krydse større vandløb.

9 Inderøen

Inderøen er en skovklædt halvø i søen. Den flotte sti langs med søen har mange fine udsigtspunkter. Denne sti blev anlagt af ungarske flygtninge i slutningen af 1950'erne. På halvøen er der rester af gammel skov. Her kan du blandt andet se en 200 år gammel knortet bøgeskov. Som et resultat af Fredsskovsforordningen fra 1805 fik bøgeskoven lov til at spire frem.

10 Niels Bugges Kro

Niels Bugges Kro blev anlagt i 1872, og allerede dengang havde der været kro her i næsten 100 år. Bag Niels Bugges Kro ligger Troldeslugten, en naturperle med sjældne planter og kildevæld.

Over for kroen ligger Niels Bugges Hald, som også kaldes for Gammel Hald og betegnes som det andet Hald. Bygningerne blev formentlig bygget af Niels Bugge. I 1351 stod han i spidsen for de oprørske jyske herremænd, der ikke ville finde sig i, at Kong Valdemar Atterdag indskrænkede deres handlefrihed. Det lykkedes ikke kongen at indtage borgen, men Niels Bugge blev senere dræbt ved Lillebælt i 1359. Senere skænkede Dronning Margrethe I borgen til Viborg Bispestol mod, at den blev revet ned, og materialerne brugt til Viborg Domkirke.

11 Hald Hovedgaard

Den nuværende Hald Hovedgaard betegnes som det femte Hald. Hovedgården er bygget i 1789 af landsdommer Frederich Schinkel, der var herremand på

Hald Hovedgaard

Hald i 1750-1794. Schinkel blev også kaldt »den onde herremand til Hald« på grund af sine bondeplagerier og voldshandlinger. I dag ejer Skov- og Naturstyrelsen bygningerne, der fungerer som litterært mødested og kursuscenter. Her driver en selvejende institution et forfatter- og oversættercenter. I laden ved Hald Hovedgaard er der en geologisk og kulturhistorisk udstilling. Her kan du blive klogere på landskabet og dets historie. Parker cyklen ved hovedgården og fortsæt til fods i parken, der er offentlig tilgængelig. Bemærk de 16 vildtbanesten, som er placeret ved indkørslen til hovedgården. Disse sten blev i 1700-tallet brugt til at markere kongens jagtområde, hvor menigmand var forment adgang til jagt. Stenene kaldes lokalt for »Niels Bugges hugtænder«.

I parken ses to hvide pavilloner, som er resterne af det fjerde Hald, der blev bygget i 1703 af Oberst Gregers Daa. Hovedgården lå dengang placeret mellem det femte Hald og søen.

Brattingborg er navnet på det første Hald. Det kan i dag ses som et dobbelt voldsted, formentlig fra Middelalderen, mens resterne desværre er gået tabt.

12 Hald Ruin

Det tredje Hald, også kaldet Hald Ruin, er Bispens Hald, der ligger på en odde ude i søen. Det oprindelige tårn blev opført i 1528 af biskop Jørgen Friis, som her forsvarede sig mod Viborgs borgere under reformationen. Det nuværende tårn er en kopi, opført sidst i 1800-tallet.

13 Hald Ege

Området Hald Ege er mest kendt for sine røde barakker. Men før disse blev opført, har der været samlet tusindvis af soldater i området omkring Hald Ege. Efter Danmarks nederlag til Tyskland i 1864 kom der en stigende nationalfølelse i Danmark. Der var et stort ønske om at forsvare Danmark og et håb om at genvinde det tabte land i Sønderjylland. På baggrund af dette besluttede den danske regering, at halvdelen af den danske hær skulle indkaldes til øvelser i 45 dage hver sommer ved Hald. Her samledes 10.000 mand. Det krævede enorme forsyninger at brødføde denne store forsamling mænd, og det nød Viborg-borgerne godt af, da de fleste forsyninger blev hentet i Viborg.

I 1917 byggede man på Hald Hovedgaards marker en lazaretlejr til krigsinvalidere fra Østrig-Ungarn. Efter få år var lejren tom. I 1922 oprettedes Dansk Røde Kors Folkekuranstalt i de mange barakker, som var et kursted for bl.a. gigt- og nervepatienter fra hele landet. I 1960 ophørte Folkekuren sit arbejde, hvor det var Åndssvageforsorgen, der overtog det meste af området. Siden blev en stor del af barakkerne overtaget af Hald Ege Efterskole. De gamle barakker er blevet renoveret og omdannet til lejligheder, børnehaver, fritidshjem og forsamlingshus. Hald Ege Samlingen er et lokalhistorisk museum, der belyser Folkekuranstaltens historie. Museet har begrænset åbningstid.

Hald Ruin

Stjernerute Hjarbæk

Naturen omkring Hjarbæk er enestående. Her er fjorden med det salte vand, flotte, frodige ådale, dybe blå søer, vidtstrakte hedearealer og store løvskove. Det var de store isgletsjere og smeltevandets kolossale kræfter, der skabte Danmarks smukkeste og mest afvekslende natur. På Stjernerute Hjarbæk kan du opleve den varierede natur sammen med Danmarks ældste historie og spændende attraktioner og seværdigheder.

På cykelturen skærpes sanserne, alting dufter af mere, smager af mere, og farverne får mere glans. Enestående naturoplevelser venter, mærk historiens vingesus og se de spændende attraktioner som Verdenskortet, Hvolris Jernalderlandsby, Mønsted og Daugbjerg Kalkgruber, Danmarks Cykelmuseum og meget mere.

Alle ture starter og slutter ved Hjarbæk Fjord Camping, så du skal ikke flytte din bagage, men kan hver aften slappe af efter en dag med rigtig mange gode oplevelser fra cykelturen.

Lej cykel på Viborg Turistbureau/Hjarbæk Fjord Camping:

Gode cykler med 7 gear lejes ud:

Pr. dag kr. 100

Pr. uge kr. 300

Depositum pr. cykel: kr. 500

For yderligere oplysninger kontakt:

Viborg Turistbureau
Nytorv 9 · 8800 Viborg
Tlf. 87 87 88 88
info@visitviborg.dk

Hjarbæk Fjord Camping
Hulager 2, Hjarbæk · 8831 Løgstrup
Tlf. 86 64 23 09 · 40 44 94 74
info@hjarbaek.dk · www.hjarbaek.dk

www.visitviborg.dk

